

Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo
Staroslavenski institut u Zagrebu
Državni arhiv u Pazinu
Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Associazione Archivistica Ecclesiastica u Rimu

Rimski brevijari od 13. stoljeća do Tridentskoga sabora:
jezik, pismo, tekst, slika, funkcija, ustroj

Međunarodni znanstveni skup (Pazin/Poreč, 4. – 7. listopada 2018)

Program i knjižica sažetaka

Zagreb, 2018.

Pokrovitelj:

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda GRABAR-KITAROVIĆ

Organizatori:

Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo

Staroslavenski institut u Zagrebu

Državni arhiv u Pazinu

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Associazione Archivistica Ecclesiastica u Rimu

Organizacijski Odbor

dr. sc. Vesna BADURINA STIPČEVIĆ

dr. sc. Ante CRNČEVIĆ

dr. sc. Marija-Ana DÜRRIGL

dr. sc. Tomislav GALOVIĆ

dr. sc. Milan MIHALJEVIĆ, predsjednik

dr. sc. Elvis ORBANIĆ

dr. sc. Milan PELC

dr. sc. Andrea RADOŠEVIĆ

dr. sc. Vida VUKOJA

dr. sc. Mateo ŽAGAR

PROGRAM

Četvrtak, 4. listopada 2018.

18.30 Dolazak sudionika u Poreč

Petak, 5. listopada 2018.

9.00 Svečano otvorenje skupa (Državni arhiv u Pazinu)

9.30–10.15 Uvodna izlaganja

Ivanka PETROVIĆ (Zagreb)

Sanktoral u povijesnom razvoju latinskoga i hrvatskoga glagoljskoga brevijara

Tomislav GALOVIĆ (Zagreb), Elvis ORBANIĆ (Pazin)

Povijesni kontekst Berma (srednji i rani novi vijek): izvori, historiografija, interpretacija

10.15–10.45 Promocija faksimila i transliteracije *Drugoga beramskoga brevijara* (Zagreb, 2018)

Predstavljaju: Milan Mihaljević, Tanja Kuštović, Vesna Badurina Stipčević, Ana Šimić

10.45–11.30 Stanka

11.30–12.15 Izlaganja

Predsjedaju: Ante Crnčević, Marija Pehar

Kristijan KUHAR (Zagreb)

Pogled u sadržaj hrvatskoglagoljskih brevijara – kriteriji za liturgijsko istraživanje i pridavanje liturgijskoga nazivlja

Ivan BODROŽIĆ (Zagreb)

Liturgija časova i kršćansko poimanje vremena u kontekstu benediktinske duhovnosti i Pravila

Daniel PATAFTA (Zagreb)

Nova duhovna i pastoralna usmjerenja Franjevačkoga reda u odnosu na formiranje brevijara

12.15–12.30 Stanka

12.30–13.30 Izlaganja

Predsjedaju: Ivan Bodrožić, Milan Pelc

Innocent SMITH (Regensburg)

Gospel Antiphons and the Breviary

Marija PEHAR (Zagreb)

"Psalamsko Trojstvo" – od psaltirske ilustracije do trinitarnoga ikonografskoga tipa
Ante CRNČEVIĆ (Zagreb)

Kardinal Francisco de Quiñones i razvoj Časoslova. Predtridentska obnoviteljska nastojanja

Silvio KOŠČAK (Zagreb)

Teološko-alegorijsko tumačenje noćne službe oficija u liturgijskoj ekspoziciji Guilielmusa Durandusa (1230.–1296.) s naglaskom na antifone i psalmodiju

13.30–13.45 Rasprava

13.45–15.30 Stanka za objed

15.30–16.15 Izlaganja

Predsjedaju: Catherine Mary MacRobert, Mateo Žagar

Josip BRATULIĆ (Zagreb)

Dva fragmenta glagoljskoga homilijara iz Berma, danas u Ljubljani

Milan PELC (Zagreb)

Tiskani časoslovi Andrije Paltašića i Dobrića Dobrićevića

Anica NAZOR (Zagreb)

Faksimilna (fototipska) izdanja glagoljskih brevijara iz 15. stoljeća

16.15–16.30 Stanka

16.30–17.15 Izlaganja

Predsjedaju: Johannes Reinhart, Daniel Patafta

Catherine Mary MACROBERT (Oxford)

Observations on the Breviary MS Canon. liturg. 172

Giovanni LUCA (Trst)

Breviarium secundum consuetudinem Aquilegensem ac Tergestinam Ecclesiam

Domagoj VOLAREVIĆ (Split)

Brevijar iz Trogira – Kodeks KAS 463. Povijesno liturgijska impostacija

17.15–17.30 Rasprava

17.30–17.45 Stanka

17.45–18.45 Izlaganja

Predsjedaju: Ivanka Petrović, Tomislav Galović

Johannes REINHART (Beč)

The Breviary Vita of Pope Clement I

Aleksej PENTKOVSKIJ (Moskva)

Славянское богослужение латинского обряда в конце ix — середине xiii вв.

Ivan JURKOVIĆ (Pula)

Grgur Veliki u *Njemačko-rimskom brevijaru* (1518.) i *Raju duše* (1560.) koje su dali tiskati Frankapani Modruški i Ozaljski
Ana MIHALJEVIĆ (Pula)
Služba u čast sv. Thomasu Becketu u hrvatskoglagoljskim brevijarima

18.45–19.00 Rasprava

19.00–20.30 Večera uz istarsku tradicionalnu glazbu (KUD)

Subota, 6. listopada 2018.

9.00–9.45 Izlaganja

Predsjedaju: Margaret Dimitrova, Antonija Zaradija Kiš

Ivan BOTICA, Sandra POŽAR (Zagreb)
Marginalije *Drugoga beramskoga brevijara*

Mateo ŽAGAR (Zagreb)
Ligature u *Drugom beramskom brevijaru*

Marija-Ana DÜRRIGL, Andrea RADOŠEVIĆ (Zagreb)
O *Drugom beramskom brevijaru* i glagoljskoj čitateljskoj zajednici

9.45–10.00 Stanka

10.00–10.45 Izlaganja

Predsjedaju: Iskra Hristova-Šomova, Marija-Ana Dürrigl

Vesna BADURINA STIPČEVIĆ (Zagreb)
Apokrifni tekstovi u hrvatskoglagoljskim brevijarima

Ana ŠIMIĆ, Jozo VELA (Zagreb)
Kapituli u *Drugom Beramskom brevijaru*

Antonija ZARADIJA KIŠ (Zagreb)
Beramska martinska tradicija: od predaje do beramskoga glagoljskoga brevijara

10.45–11.00 Rasprava

11.00–11.15 Stanka

11.15–12.15 Izlaganja

Predsjedaju: Josip Bratulić, Vesna Badurina Stipčević

Jasna VINCE (Zagreb)

Prva knjiga o kraljevima u hrvatskoglagoljskom brevijaru

Искра ХРИСТОВА-ШОМОВА (Sofija)

Четивото от Послание до римляните 1: 13-25 във Втория Берамски бревиар

Petra STANKOVSKA (Ljubljana)

Hodnocení slovní zásoby v textu z knihy Exodus v chorvatskohlaholských breviářích

Lucija TURKALJ (Zagreb)

Na vꝛdviženie svetago Križca u hrvatskoglagoljskim brevijarima

12.15–12.30 Stanka

12.30–13.15 Izlaganja

Predsjedaju: Marinka Šimić, Sanja Zubčić

Margaret DIMITROVA (Sofija)

Phytonyms and zoonyms in biblical translations from Latin in the Croato-Glagolitic
Second Beram Breviary

Tanja KUŠTOVIĆ (Zagreb)

Prijevod uraškoga glagoljskoga Novoga testameta i mogući utjecaji jezika istarskih
crkvenoslavenskih kodeksa (na primjeru *Drugoga beramskoga brevijara*)

Silvana VRANIĆ (Rijeka)

Jezične značajke prvoga dijela *Drugoga beramskoga (ljubljskoga) brevijara* s gledišta povijesne
dijalektologije

13.15–13.30 Rasprava

13.30–15.30 Stanka za objed

15.30–16.30 Izlaganja

Predsjedaju: Jasna Vince, Silvana Vranić

Sanja ZUBČIĆ (Rijeka)

Jednostavni glagolski oblici u temporalu *Drugoga beramskoga brevijara*

Marinka ŠIMIĆ (Zagreb)

Moravizmi u *Drugom beramskom (ljubljskom) brevijaru*

Katarina LOZIĆ KNEZOVIĆ (Split)

Leksik Komunala *Drugoga novljanskoga brevijara* iz 1495.

Nelu ZUGRAVU (Iași/Jași)

I Breviari storiografici e l'evoluzione delle idee nei secoli IV° e V°.

16.30–16.45 Rasprava

16.45 – 17.00 Stanka

17.00–18.00 Izlaganja

Predsjedaju: Anica Nazor, Elvis Orbančić

Milan MIHALJEVIĆ, Jozo VELA (Zagreb)

Služba u čast sv. Barbari u hrvatskoglagoljskim brevijarima

Vesna Badurina STIPČEVIĆ, Mateo Žagar (Zagreb)

Novootkriveni odlomci glagoljskog rukopisnog brevijara iz 15. stoljeća

Anica VLAŠIĆ-ANIĆ (Zagreb)

Novootkriveni pergamentni dvolist *Riječkoga hrvatskoglagoljskoga homilijara FgCap VlaThem* iz XIII. stoljeća

Ivica VIGATO, Marijana TOMIĆ, Grozdana FRANOV ŽIVKOVIĆ (Zadar)

Povijesni izvori o rukopisnim glagoljskim brevijarima zadarskoga područja i model njihova opisa u digitalnom okruženju

18.00–18.15 Rasprava

18.15 Zaključna riječ i zatvaranje skupa

19.30 – Polazak na večeru

Nedjelja, 7. listopada 2018.

9.00 Glagoljaška misa u Pazinu

10:00 Glagoljaški izlet po Istri (Beram, Roč, Hum)

Povratak u Zagreb u poslijepodnevnom (večernjim) satima